

In Memoriam: Jan Eitens

Op 29 mei 2001 overleed Jan Eitens op bijna 83-jarige leeftijd te Roden. Jan heeft vrijwel zijn hele leven, afgezien van een uitstap naar Indonesië, in Noord-Drenthe doorgebracht. Hij werd op 3 augustus 1918 in Peize geboren.

Wij kenden Jan vooral als onvermoeibaar pleitbezorger van roofvogels, die vanwege zijn kennis van de streek als geen ander in staat was vervolging op te sporen en tot een dader te herleiden. Hij kende iedereen in de wijde omtrek van Roden, Roder- en Leutingewolde, Steenbergen, Langelo, Leek, Lieveren, Peize en Donderen. En iedereen kende hem. Hij mocht dan een klein mannetje zijn, je kon niet om zijn onafscheidelijke alpinopet heen, noch om de eeuwige peuk in zijn mondhoek of zijn veelvuldige terreinbezoek. Zelfs op zijn tachtigste struinde hij nog door bos en veld en sjouwde hij bij boeren en terreineigenaren naar binnen om een praatje te maken of een pleidooi voor roofvogels te houden. Of hij belde op om te melden dat de Wespendif in het Sterrenbos bij Roden weer op zijn nest zat, en wanneer we van plan waren om dat beest te controleren. Of om te vragen naar de bekende weg, namelijk of wij die Wespendif in de Langeloërduinen al hadden gevonden. Nee? Nou, hij wel!

Mijn eerste ontmoeting met Jan dateert van het voorjaar van 1986. Samen met Henk Wessels moest ik toen voor de Provincie Drenthe duizenden ha in Noord-Drenthe op broedvogels karteren. Door Jan Schipperijn waren we getipt dat deze regio al op roofvogels werd uitgekamd door Jan Eitens. En dat het slim zou zijn contact met hem op te nemen. Vanaf de eerste ontmoeting klikte het. Jan had een talent om met iedereen op voet van gelijkheid om te gaan, ongeacht opleiding, leeftijd, geslacht of achtergrond. Aan kapsones had ie een hekel. Binnen de kortste keren maakten we gezamenlijk grote lappen van Drenthe onveilig, Henk achter het stuur van zijn Renault, Jan ernaast, ik achterin. Nesten controlerend die Jan wel, en wij niet hadden gevonden, of omgekeerd. Maar ook met een ruk aan het stuur het erf opdraaiend van de zoveelste praktijk voor bioresonantietherapie, paragnostiek of reiki. Tot grote hilariteit van Jan zelf. Het kon hem niet gek genoeg. Dat bleek ook toen we ons gehuurde huisje bij Norg hadden volgestouwd met opgezette dieren die we uit een afvalcontainer hadden gehaald: een reebok, een aalscholver, een blauwe reiger met lurpe nek, een fazant en een fuut. Al snel bleek waarom die beesten bij het afval stonden: ze zaten vol beestjes die binnen de kortste keren door het huisje zwermden. Jan vond het prachtig. Ook de dagelijkse bezoeken aan de dames Rimico (Ria, Mia en Cootje) en Phoebe, vier havikvrouwtjes op een nest vlakbij het huisje, waren aan Jan besteed, vooral toen we de jonge Haviken na een meet- en weegsessie op de rug van het meegebrachte opgezette reebokje zetten om via een foto te bewijzen dat Haviken inderdaad in staat zijn een ree te vangen (wat toentertijd door jagers werd beweerd). Nog hoor ik hem mompelen, 'ja ja, wat een rotzakken', toen bleek dat er een geplukte Torenvalk op het haviksnest lag.

Jan Eitens in actie in de omgeving van Natuurschoon tussen Leek en Roden, Noord-Drenthe, 19 juni 1993 (Rob Bijlsma). *Jan Eitens in action during a raptor survey in northern Drenthe.*

Ondanks alle gekheid was hij een serieus onbezoldigd opsporingsambtenaar voor de AID. Hij was bijna 60 jaar oud toen hij zijn examen Controleur Vogelwet aflegde. In tegenstelling tot de normale procedure ging Jan daarvoor niet naar Den Haag, maar kwam de examinerator naar Roden om Jan in de studeerkamer van Jan Schipperijn te ondervragen. Hoezeer Jan uit de pas liep, bleek ook toen hij -de 65 gepasseerd en formeel verplicht zijn vergunning in te leveren- gewoon als Controleur Vogelwet aanbleef tot dik na zijn 75ste. En er pas mee ophield toen ambtenarij en paperassen de overhand kregen. Als controleur heeft Jan zich de benen uit het lijf gelopen. Voor de duvel niet bang ook. Als er stront aan de knikker was, en in de jaren zeventig en tachtig was de omgeving van Veenhuizen en Steenberg en nog een poel des verderfs op het gebied van roofvogelvervolging (zie ook de *Ecologische atlas van de Nederlandse roofvogels*), stapte hij er -vaak samen met Jan Schipperijn- onmiddellijk op af. Van het poldermodel moest Jan niets hebben: recht voor zijn raap, dat was meer zijn stijl. Alle waarnemingen en vondsten van dode roofvogels werden in een opschriftboekje gekrabbeld. In de loop der jaren verzamelde hij een schat aan gegevens, geschreven in het vloeiende handschrift zoals dat vóór de Tweede Wereldoorlog nog standaard op scholen werd geleerd. We hoefden daarom in 1993 niet lang na te denken aan wie we het eerste exemplaar van de *Ecologische atlas van Nederlandse roofvogels* zouden uitreiken. Geen bobo maar Jan, het prototype van de toegewijde veldman die zich uit overtuiging en met passie jarenlang bezighield met roofvogelbescherming en -kartering. Zo zullen we ons Jan ook herinneren.

Rob Bijlsma, Willem van Manen, Jan Schipperijn en Henk Wessels